

Галина СТАРУШЕНКО

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних
технологій та інформаційних систем
ДРІДУ НАДУ*

Віталій ЧЕКІН

магістр в галузі управління проектами

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНА У СВІТЛІ СВІТОВИХ РЕЙТИНГІВ

У сучасному світі ефективність публічного управління забезпечується використанням не тільки новітніх управлінських технологій, але й досягнень науки та техніки. І одним із найважливіших напрямків такої взаємодії є максимально активне запровадження до діяльності органів влади інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Саме ці технології дозволяють органам публічної влади діяти ефективно та бути адекватними очікуванням громадян.

Серед науковців досі немає узгодженого уявлення про типологію використання ІКТ у діяльності органів влади. Домінуючою є тенденція називати все різноманіття використання ІКТ в органах влади єдиним ємним терміном «електронне урядування», офіційне визначення якого міститься в Концепції розвитку електронного урядування в Україні, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 р. № 2250 [3]: «форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян».

У практиці діяльності Організації Об'єднаних Націй склалося вирізнення трьох основних форм використання ІКТ у діяльності органів влади:

- E-Government – міжорганізаційні зв'язки: координація політики, реалізація політики, здійснення публічної служби (надання адміністративних послуг);
- E-Administration – внутрішньоорганізаційні зв'язки: розвиток політики, організація діяльності, менеджмент знань;
- E-Governance – взаємодія між громадянами, урядовими організаціями, чиновниками і політиками: процедури демократії, відкрите урядування, прозорість прийняття рішень.

Запропонована ООН класифікація достатньо повно розкриває три головні сфери використання ІКТ органами публічної влади:

- виконання владою своїх повноважень у відносинах з іншими організаціями та фізичними особами («зовнішні» взаємини органу влади);
- організація діяльності «всередині» органу влади;
- вплив громадян на діяльність органу влади.

Незважаючи на об'єктивні проблеми, пов'язані з фінансово-економічним станом країни, динаміка розвитку інформаційних відносин в Україні протягом останніх років є стабільно позитивною – і це можна вважати сталою тенденцією, що має бути збережена й посилена в майбутньому. Неодмінно рік від року в країні збільшується кількість Інтернет-користувачів, громадяни України дедалі активніше опановують нові форми комунікацій, зокрема, «соціальні медіа» – тобто в Україні стрімко формується масова Інтернет-аудиторія і специфічне «мережеве» соціокультурне середовище, подібне за своїми основними параметрами до таких у розвинених країнах.

Однак загальний сучасний ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні у порівнянні зі світовими трендами є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям держави. Так, за оприлюдненою на офіційному веб-порталі інформацією Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації [5], встановлено такі показники.

1. За даними Всесвітнього економічного форуму рейтинги України за індексами, що стосуються ІКТ, у порівнянні із сукупністю країн є такими (рис. 1):

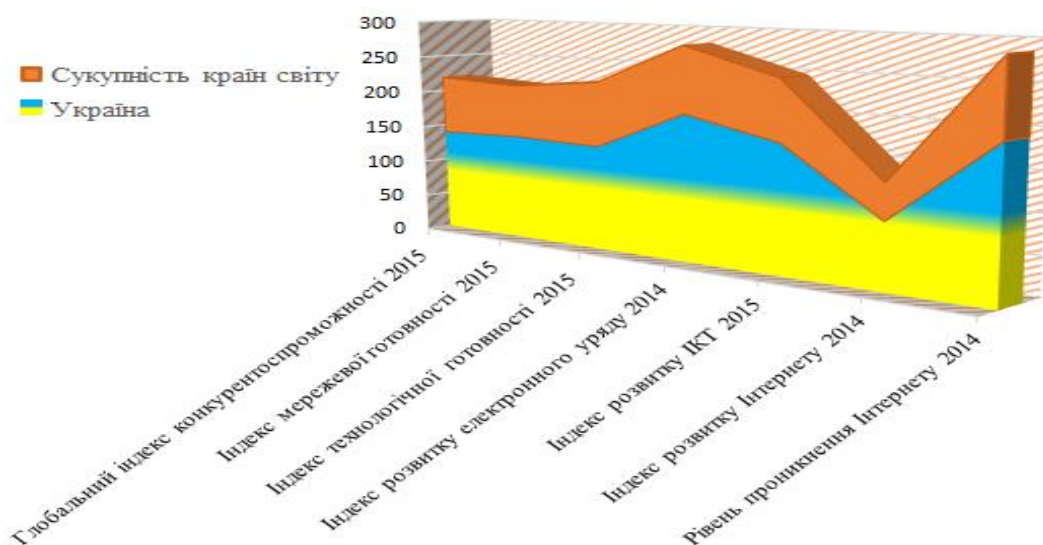

Рис. 1. Рейтинги України по індексам, що стосуються ІКТ

- Глобальний індекс конкурентоспроможності 2015 (WEF Global Competitiveness Index) – 79 місце із 140 країн;
- Індекс мережевої готовності 2015 (WEF Networked Readiness Index) – 71 місце із 143 країн;
- Індекс технологічної готовності 2015 (WEF Technological Readiness Index) – 86 місце із 140 країн.

2. За Індексом розвитку електронного уряду ООН (The UN Global E-Government Development Index) Україна у 2014 році посіла 87 місце у світі серед 193 країн-членів ООН і ввійшла до групи країн з високим індексом розвитку електронного управління.

3. Відповідно до звіту Міжнародного союзу електрозв'язку «Вимір інформаційного суспільства 2015», в якому вміщені рейтинги 167 країн світу за індексом розвитку ІКТ, Україна посіла 79 місце.

4. За даними Міжнародної організації World Wide Web Foundation за Індексом розвитку Інтернету (The Web Index) у 86 країнах світу Україна посіла в 2014 році 46 місце.

5. Згідно із щорічним звітом «Стан широкопasmового зв'язку 2015», підготовленого за спільною ініціативою Міжнародного союзу електрозв'язку та ЮНЕСКО, за рівнем проникнення Інтернету в 2014 році Україна посіла 95 місце із 191 країни.

Крім того, рейтингова оцінка якості й ефективності державного управління в різних країнах світу (Governance Matters), здійснювана Світовим банком, показала недостатню якість державного управління в Україні за показниками політичної стабільності, ефективності роботи уряду та боротьби з корупцією. І хоча цей результат є суб'єктивною оцінкою, він дає можливість порівнювати ефективність роботи урядів України та інших країн.

Наведені фактори обумовлюють подальшу розбудову інформаційного суспільства в Україні і вдосконалення функціонування органів влади на основі впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя, в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування як стратегічні пріоритети державної політики.

З огляду на Стратегію розбудови інформаційного суспільства в Україні [4], Національну систему індикаторів розвитку інформаційного суспільства [2], Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки [1], Окінавську Хартію Глобального Інформаційного Суспільства [6], Резолюцію Економічної і Соціальної Ради ООН від 19 липня 2010 р. «Оцінка прогресу, досягнутого в здійсненні рішень і наступної діяльності за підсумками Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з питань інформаційного суспільства», чотири документи – Женевську Декларацію принципів, Женевський План дій, Туніське зобов'язання, Туніську програму для інформаційного суспільства – прийняті за результатами Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства, що проходив у два етапи – в Женеві (10 – 12 грудня 2003 р.) і в Тунісі (16 – 18 листопада 2005 р.) [7], та інші документи стратегічними пріоритетами подальшої модернізації публічного управління в Україні мають бути:

1. Формування нормативно-правового та інституційного забезпечення діяльності органів влади, а саме:

– розроблення та прийняття Інформаційного кодексу, що забезпечить відповідний рівень відкритості суспільно-важливої інформації для громадян і дозволить наблизити Україну за цим показником до провідних держав світу;

- створення при Президентові України Національної ради з розвитку інформаційного суспільства з метою активізації відповідної політики всіма державними органами;

- розробка вдосконалених методів державного управління на основі використання засобів ІКТ та побудова орієнтованого на розвиток і покликаного служити людям інформаційного суспільства;

- розширення міжнародних діалогів і співробітництва з метою підвищення ефективності проектів та програм в області ІКТ.

2. Зростання мережевого забезпечення, тобто:

- збільшення обсягів надання та покращення якості адміністративних послуг населенню в режимі on-line;

- вдосконалювання доступу до мережі Інтернет, особливо у сільських і віддалених районах країни;

- збільшення уваги до потреб менш соціально захищених верств населення (інвалідів, людей з обмеженими можливостями, літніх громадян).

3. Поліпшення технічної сумісності засобів ІКТ і зниження витрат на їх утримання й обслуговування:

- мобілізація ресурсів з метою вдосконалення інформаційної і комунікаційної інфраструктури публічного управління;

- покращення взаємодії між мережами, службами і прикладними системами у всіх ланках управлінських структур;

- розширення обсягу виробництва профільної інформаційно-змістовної продукції, включаючи інформаційне забезпечення на українській мові.

4. Зміцнення людського потенціалу:

- розвиток і можливості людського потенціалу повинні відповідати вимогам інформаційного часу. У цьому зв'язку підвищену увагу слід приділяти базовій освіті і розширенню можливостей неперервного навчання (у тому числі, дистанційного) управлінських кадрів з акцентом на розвиток навичок використання ІКТ.

Деякі з цих напрямів уже реалізуються, проте динаміка існуючих змін ще є недостатньо високою, щоб змінити існуючий стан справ.

Таким чином, застосування новітніх ІКТ з метою модернізації публічного управління в Україні має бути найважливішим стратегічним пріоритетом для держави і всього суспільства.

Список використаних джерел

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 : закон України від 09 січ. 2007 р. № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/537-16>. – Назва з екрану.

2. Про запровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства : постанова Кабінету Міністрів України від 29

лист. 2012 р. № 1134. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/1134-2012-п>. – Назва з екрану.

3. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 груд. 2010 р. № 2250-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-р>. – Назва з екрану.

4. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 трав. 2013 р. № 386-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-р>. – Назва з екрану.

5. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=6&language=uk>. – Назва з екрану.

6. Окинавская хартия глобального информационного общества. – Окинава, 22 июл. 2000 г. – Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_163. – Загл. с экрана.

7. Підсумкові документи Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства (Женева 2003 – Туніс 2005). – Режим доступу : <http://aritu.org.ua/wsis>. – Назва з екрану.